

Tämän julkilausuman allekirjoittajat haluavat ilmaista huolensa Suomen metsänkäyttösuunnitelmien ilmasto- ja monimuotoisuusvaikutuksista. Toteutuessaan hakkuiden ja puunkäytön lisääminen heikentää luonnon monimuotoisuutta ja kiihdyttää ilmastomuutosta. Allekirjoittajat ovat huolissaan siitä, ettei näihin vaikutuksiin liittyvä tutkimustieto ole välittynyt päätöksentekijöille ja suurelle yleisölle oikein.

Jotta maapallon keskilämpötilan nousu saataisiin vakautettua Pariisin ilmastopöytäkirjassa tavoiteltuun alle kahteen asteeseen, on fossiilisten polttoaineiden käytöstä syntyviä päästöjä vähennettävä merkittävästi ja hiilidioksidia ilmakehästä poistavia hiilinieluja voimistettava. Jotta biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen päätavoite monimuotoisuuden häviämisen pysäyttämiseksi voitaisiin saavuttaa, on uhanalaisten metsälajien elinolosuhteita parannettava. Suomessa puunkäytölle on asetettu voimakkaita lisäystavoitteita, joita perustellaan erityisesti pyrkimyksellä hillitä ilmastomuutosta kestäväällä tavalla. Kuitenkin:

1. Suomen suunnittelema puunkäytön lisääminen ei hillitse ilmastomuutosta vuosikymmeniin

Julkisuudessa esiintyvä käsitys puupolttoaineiden ja puuperäisten tuotteiden ilmastomyönteisyydestä perustuu ajatukseen, jonka mukaan puun poltto olisi hiilineutraalia eikä puun korjuun aiheuttamia muutoksia metsien hiilivarastoissa tarvitsisi huomioida. Puunkorjuun lisääminen kuitenkin pienentää metsien hiilivarastoa verrattuna tilanteeseen, jossa puuta korjataan vähemmän. Tulevina vuosikymmeninä Suomen metsien hiilivaraston kasvu (nettohiilinielu) onkin sitä pienempi mitä enemmän metsiä hakataan. Ilmakehän kannalta puunkorjuun nielua pienentävä vaikutus rinnastuu päästöihin.

Hallituksen tavoitteiden ja ilmasto- ja energiastrategian linjausten mukaisesti kotimaisen runkopuun vuosittaiset hakkuut nousisivat nykyisestä (2013-2015) noin 66 Mm³:stä noin 80 Mm³:iin ja metsähakkeen käyttö noin 8 Mm³:stä 14-18 Mm³:iin vuoteen 2030 mennessä. Valtaosa nykyisestä ja suunnitellusta puun käytöstä suuntautuu lyhytkestoisiin tuotteisiin, kuten sellu- ja paperiteollisuuden tuotteiksi sekä bioenergiaksi. Pitkäikäisiin puutuotteisiin siirtyvä hiili muodostaa vain pienen osan metsästä kokonaisuudessaan korjatusta hiilestä. Tutkimusten mukaan tavoiteltu puun käytön lisääminen ei auta vähentämään hiilidioksidipitoisuuden nousua ilmakehässä useisiin vuosikymmeniin tai edes tämän vuosisadan aikana. Tämä johtuu siitä, että puunkorjuun lisääminen pienentää metsien hiilinielua, suurin osa metsästä korjatusta hiilestä vapautuu muutaman vuoden kuluessa ilmakehään, eivätkä uusiutumattomien materiaalien ja energian käytön korvaamisesta saatavat päästövähennykset ole nykytiedon valossa riittävän suuria.

Metsiä voitaisiin käyttää vähintään lähivuosikymmeninä tehokkaimmin ilmastonmuutoksen hillinnässä kasvattamalla metsien hiilivarastoa ja lisäämällä puunkäyttöä pitkäikäisiin puutuotteisiin, joissa hiili säilyisi mahdollisimman pitkään ja joiden avulla voitaisiin korvata päästöintensiivisiä uusiutumattomia materiaaleja. Tämä edellyttäisi merkittäviä muutoksia koko metsätaloudessa ja puunkäyttömäärissä ja -tavoissa. Metsien biomassamäärän lisääminen ja puiden korjaaminen suurempina kasvattaisi metsien hiilinielua, hiilivarastoa ja hakkuukertymässä saatavan tukkipuun suhteellista osuutta. Tällöin suurempi osuus metsästä korjatusta puusta olisi mahdollista käyttää pitkäikäisiksi puutuotteiksi. Panostamalla materiaaalitekniikkaan ja puurakentamiseen on mahdollista varastoida nykyistä selvästi suurempi osa metsästä korjatusta hiilestä pitkäikäisiin puutuotteisiin.

2. Metsien nykyinen käyttö ja käytön lisääminen vaarantavat luonnon monimuotoisuuden

Metsien monimuotoisuus on turvattava yhteiskunnalle välttämättömien ekosysteemipalveluiden säilyttämiseksi. Lisäksi metsien kyky sopeutua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin riippuu oleellisesti niiden monimuotoisuudesta. Suomi on sitoutunut pysäyttämään monimuotoisuuden kapenemisen vuoteen 2020 mennessä.

Suomen metsälajien uhanalaisuus ei ole lisääntynyt kahden viimeksi tehdyn uhanalaisarvioinnin aikana. Todettu 814 metsälajin uhanalaisuus kuitenkin tarkoittaa, että ilman lisätoimia näiden lajien elinolojen parantamiseksi lajien todennäköisyys kuolla sukupuuttoon on korkea. Kansainvälisten uhanalaisuuskriteerien mukaan voimme arvioida, että seuraavan 50 vuoden aikana Suomen metsäluonnon monimuotoisuus kaventuu, koska uhanalaisista lajeista vähintään 74 mutta jopa 243 tulee kuolemaan sukupuuttoon. Tämän vuoksi edes nykyinen metsätalous ei ole kestävä, ja on todennäköistä, että suunnitellut hakkuumäärien lisäykset uudelleen käynnistävät metsälajien uhanalaisuuden lisääntymisen.

Lahopuun ja vanhojen metsien väheneminen ovat tärkeimmät syyt niin metsälajien uhanalaisuudelle kuin lajien sukupuuttoon kuolemiselle.

Lahopuun väheneminen johtuu metsätaloudesta. Luontaisissa suomalaisissa metsissä lahopuun määrä vaihtelee alle 60:stä yli 120:een kuutiometriin hehtaarilla. Nykyinen lahopuun määrä on Suomessa keskimäärin noin viisi kuutiometriä hehtaarilla. Yleisestä uskomuksesta poiketen lahopuun määrä on Suomen metsien inventointimittausten mukaan valtakunnallisesti edelleen hieman laskenut viimeisen reilun vuosikymmenen aikana, ja on alle kymmenesosa luontaisesta määrästä. Metsälajien uhanalaisuus ja monimuotoisuuden lasku suomalaisessa metsässä johtuvat siitä, että metsätalous leikkaa huomattavasti lahopuusta riippuvaisten lajien elämän resursseja.

Myös vanhojen metsien väheneminen on seurausta metsätaloudesta. Vanhojen metsien määrä on vähentynyt erittäin nopeasti. Viimeisten 15 vuoden aikana metsätalouden käytössä olevalla pinta-alalla yli 160-vuotiaiden metsien pinta-ala on vähentynyt peräti 53 % ja 100-160-vuotiaiden metsien pinta-ala on vähentynyt 22 %. Koska Suomessa puuntuotannon pinta-ala on

vähentynyt vain 2-3 %, Suomen metsät ovat hakkuiden seurauksena nuorentuneet voimakkaasti. Näiden lukujen valossa on ilmeistä, että kymmeniä tai mahdollisesti satoja vanhoista metsistä riippuvaisia lajeja häviää lähivuosisikymmeninä jo siinäkin tapauksessa, että metsien hakkuita ei lisätä nykyisestä.

Yhteenveto

Tutkimustulokset metsien käytön vaikutuksista ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen tulee huomioida metsien käyttöä koskevassa strategisessa päätöksenteossa ja ohjauskeinojen laadinnassa. Muussa tapauksessa vaarana on, että ilmastonmuutos kiihtyy ja metsäluonto kiihtyy entisestään. Erityisen tärkeää on löytää ratkaisuja, jotka sekä hillitsevät ilmastonmuutosta että turvaavat luonnon monimuotoisuutta. Näissä ratkaisuisa kasvatetaan metsien hiilinielua ja hiilivarastoa lisäämällä metsiin ja puutuotteisiin sitoutuneen hiilen määrää. Tämä voitaisiin tehdä:

- hakkaamalla vähemmän,
- korjaamalla puut suurempina, ja
- panostamalla materiaalitekniikkaan ja puurakentamiseen,

ja siten lisäämällä puunkäyttöä pitkäikäisiin puutuotteisiin, joissa hiili säilyisi mahdollisimman pitkään ja joiden avulla voitaisiin korvata päästöintensiivisiä uusiutumattomia materiaaleja.

Toivomme, että tämä julkilausuma herättää kansallista ja kansainvälistä keskustelua siitä, miten puunkäyttö voidaan asemoida ilmastovelvoitteiden täyttämisessä siten, että se palvelee globaalien ilmastotavoitteiden saavuttamista vaarantamatta luonnon monimuotoisuutta.

Helsingissä,

Nimilista